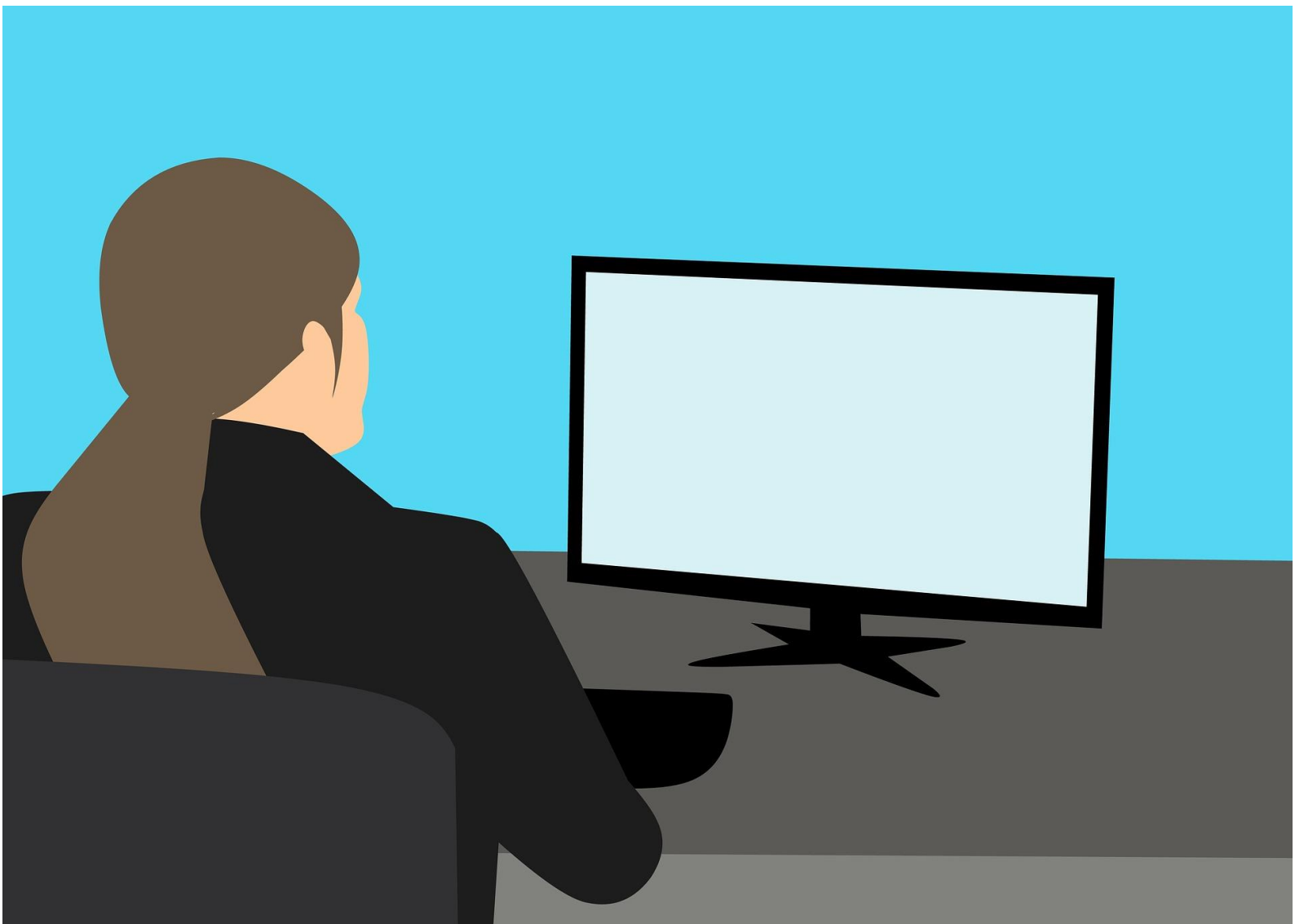

Korištenje videa s interneta

Robert Posavec

Stručni suradnik školski knjižničar

Centar za odgoj i obrazovanje Čakovec

Autor ilustracije: Mohamed Hassan, Pixabay

Korištenje video zapisa s interneta (YouTube, Vimeo...)

Svatko tko ima doma neku napravu, tko kuha, bilo što popravlja, sastavlja, gradi, nekud putuje i nešto radi zna da će problem koji ima prvo nastojati riješiti na Youtubeu. Zato ne odbacujte odmah Youtube kao platformu za zabavu mladih jer neka istraživanja pokazuju da priličan broj ljudi koristi Youtube da bi naučio nove stvari.¹ Uostalom, tko od nas nije na YouTubeu tražio video s konkretnim savjetima? Kako naštimiti gitaru, kako nacrtati psa, kako popraviti odvod sudopera, što raditi u Parizu, kako pripremiti vrganje i drugo... **Edukativni potencijal video materijala je veliki. Istovremeno primamo zvučne i vizualne informacije.** Međutim, koji video koristiti za nastavu, što je važno kod odabira video materijala i na koji ga način možemo koristiti?

U ovom ću vam priručniku kazati koje su to stvari o kojima morate voditi računa kad učenicima šaljete poveznice na video materijale.

Prvi i osnovni problem jest relevantnost video materijala. Međutim, prije same relevantnosti, **važno je odrediti tko je izvor** materijala koji želite koristiti? Na koji ćete način to napraviti?

Za početak preporučam da pogledate video koji smo u Centru za odgoj i obrazovanje Čakovec snimili, a u kojem pojašnjavam na koji način tražiti točne i važne informacije, odnosno što je **informacija**, što je **izvor** i što je **relevantnost**.

<https://www.youtube.com/watch?v=bxuBfAeer10>

Kad znate što je to izvor informacija, a što relevantnost, onda možemo kazati da prilikom odabira video materijala na YouTubeu vodite računa o sljedećem (dajem primjer YouTubea kao najveće i najvažnije platforme za objavu, pretraživanje i gledanje video materijala):

- 1) **Video pretražujete na platformi/servisu koji želite koristiti** – YouTube, Vimeo – a ne na Googleu ili bilo kojoj drugoj tražilici – želite informacije dobiti čim brže i želite video, a ne članak koji sadrži video.
- 2) **Provjerite na kojem je kanalu video objavljen** – video na koji sam gore stavio poveznicu objavljen je na kanalu Centra za odgoj i obrazovanje Čakovec.
- 3) **Provjerite je li vizualni identitet kanala u skladu s nazivom** – svaki ozbiljan izvor/ustanova/tv kuća/nezavisna produkcija jasno vam daje do znanje i vizualima o kome je riječ (primjer: National Geographic, Škola na trećem, HRT, Podcast Inkubator, Centar za odgoj i obrazovanje Čakovec, Toni Milun...). Postoje kanali koji svojim nazivom zavode, ali svime ostalim jasno pokazuju da nisu službeni kanali, recimo za provođenje nastave na daljinu... Provjerite i postoje li na naslovnoj fotografiji/ilustraciji kanala uputnice na internetske stranice i stranice na društvenim mrežama (dolje desno na naslovnoj fotografiji – pogledajte na kanalu Centra za odgoj i obrazovanje Čakovec)
- 4) **Provjerite sadržaj video materijala i izvore** – ukoliko materijal preuzimate s kanala *BBC-a*, jednog od nacionalnih parkova, neke javne ustanove, produkcijske kuće, *Škole na trećem*... tad vam je izvor poznat. Budite vrlo oprezni kod onih materijala koje preuzimate s

¹ https://www.pewresearch.org/internet/2018/11/07/many-turn-to-youtube-for-childrens-content-news-how-to-lessons/?utm_source=AdaptiveMailer&utm_medium=email&utm_campaign=11-6-18%20Youtube%20content&org=982&lvl=100&ite=3395&lea=786973&ctr=0&par=1&trk= [24.3.2020.]

individualnih kanala. Tu vodite računa o tome da ukoliko netko navodi neke podatke, istraživanja... da postoje i njihovi izvori. Moja je opća preporuka da ukoliko u ovo vrijeme pandemije snimate video lekcije i video materijale, svakako ih objavljujte na službenim kanalima svojih škola. Bit ćete profesionalniji, relevantniji i gledaniji.

- 5) **Je li poznato tko je autor video materijala** – to vrijedi za sve one materijale koje preuzimate s pojedinačnih kanala i koji vam se čini zanimljivi i korisni. Međutim, to je jako sklisko područje i to vam nikako ne preporučam. S time da kad kažem pojedinačni kanali, nije svejedno je li kanal Toni Milun ili GenijeTop3 ili ŠkolauŠumi... Provjerite i kanal i autora.
- 6) **Ima li video opis** – svaki kvalitetan kanal objavljuje materijale s opisom. Opis možete vidjeti ispod samog videa. To možda nećete vidjeti na svom pametnom telefonu ili tabletu, ali svakako ćete odmah vidjeti na računalu.
- 7) **Jesu li jasno naznačeni uvjeti korištenja videa** – uvjeti korištenja video materijala mogu biti zasebno naznačeni u opisu videa ili pak mogu biti naznačeni u opisu kanala. Često piše „Sva prava pridržana“, što znači da autor zadržava sva prava, odnosno jednostavnije rečeno da to ne biste trebali koristiti. Na engleskom je to „All rights reserved“. Često ne piše ništa.
- 8) **Postoji li opis kanala** – na samom kanalu kad ga otvorite imate sekciju „o kanalu“. To obavezno pročitajte. U tom dijelu ćete naći na poveznice za kontakte – internetske stranice izvora, službeni profili na društvenim mrežama (Facebook, Instagram...), privatni profili na društvenim mrežama... Ovdje možete doći do informacija o kontaktu vlasnika kanala.
- 9) **Svakako pogledajte cijeli video zapis prije nego li ga odlučite koristiti.**

Ukoliko sami proizvodite video materijale za potrebe nastave na daljinu ili bilo kakvog oblika nastave, tad imajte na umu da ne možete preuzimati tuđe radove i stavljati ih u svoje video materijale. Recimo, glazbene podloge. Jer možete ostati i bez kanala, što se već događalo. Autorska prava i načini korištenja djela drugih ljudi jednaki su na internetu kao i van njega. Ne zaboravite pritom i Creative Commons licencu, o kojoj je više govora bilo u priručniku o korištenju slika s interneta. Ista licenca vam je i ovdje važna.

Više o Creative Commons licenci:

<https://creativecommons.org/licenses/?lang=hr>

Kad ste utvrdili izvore video materijala i kad imate materijal koji je relevantan, smijete li ga koristiti?

Najosnovnije pitanje jest – **koristiti ga za što?**

- 1) Za stvaranje svojih novih autorskih djela u koja ćete uključiti tuđi materijal – generalno ne; osim ako to licencom nije izričito navedeno.
- 2) U komercijalne svrhe – jednako kao i gore.
- 3) U promotivne svrhe – također kao i gore.
- 4) Za poučavanje, odnosno u obrazovne svrhe – smijete.

Znači, kad pronađete video koji želite da vaši učenici pogledaju, kopirajte poveznicu i pošaljite im poveznicu te aktivnosti koje slijede prije ili poslije gledanja videa. Vi zapravo njih upućujete na javno objavljeni materijal, a sam materijal ni na koji način ne mijenjate. To je otprilike kao da im kažete da pročitaju neki naslov i nakon toga riješe zadatke koji su za njih pripremljeni ili da nakon

čitanja/gledanja napišu esej. Uz to, kada govorimo o autorskom pravu i njegovoj zaštiti, tad postoje i neke iznimke koje se odnose na obim i svrhu korištenja.

Ono što ne biste smjeli (osim u slučaju licenci koje tako nešto dozvoljavaju):

- jest korištenje tuđih video materijala za stvaranje svojih
- objava materijala na koji nemate prava na svome kanalu/webu
- prekrajanje tuđih videa

Da biste si olakšali život, **pretplatite se na kanale koji su za vas relevantni**. Kliknite na „**subscribe/pretplati me**“, a ako želite primati obavijesti, svakako kliknite i na **ikonu zvona** pored gumba za pretplatu! Promovirajte kvalitetne kanale koji donose sadržaj koji se može koristiti u obrazovne svrhe!

Sve što vrijedi za Youtube vrijedi i za Vimeo, samo je na Vimeo.com sadržaj ponešto drukčije organiziran. Zapamtite da je video sjajan poticaj za učenje, ali pazite na trajanje samog videa. Nemojte učenicima slati video materijale od pola sata nakon kojih će raditi određene zadatke. Pet, šest minuta trajanja je nešto što se preporuča.

Koje kanale možete pratiti i tražiti obrazovne sadržaje?

Škola na trećem

<https://www.youtube.com/channel/UC2FkzJufULIFv7f2RO-tgjw>

Prije svega, svakako se pretplatite na kanal Škola na trećem na kojem možete naći sve materijale koji su pripremljeni za odvijanje nastave na daljinu za razrednu nastavu. Jako dobro organiziran kanal, s jasnim popisima za reprodukciju. Vrlo brzo dolazite do onoga što vam treba.

Juhuhu

<https://www.youtube.com/channel/UCCb2UiZVIHjrYQXPYi6RSDw/about>

HRT-ov kanal za najmlađe. Primjeren za veliki dio nas u Centru. HRT-ova produkcija; emisije za djecu do 11 godina. Ima i animiranih filmova.

Škola za život

<https://www.youtube.com/channel/UCUq1OACvA1XKyXxvstWAJ9w/featured>

Kanal na kojem se nalaze materijala za nastavu na daljinu za više razrede osnovne škole i za srednju školu. Zaista jako puno materijala. Vjerojatno vama u Centru neće puno pomoći, ali svakako preporučam da pogledate...

Centar za odgoj i obrazovanje Čakovec

<https://www.youtube.com/channel/UCvIcKYF3DHMmTEbhku0is6w>

Vjerojatno ste već svi pretplatnici i znate za Pametne ljude. Ono što vam u ovoj situaciji može pomoći jesu video materijali koji su objavljeni u popisu Nastava na daljinu. Slobodno ih šaljite učenicima, roditeljima, svima...

National Geographic

<https://www.youtube.com/user/NationalGeographic>

Vjerojatno ne treba ništa previše reći o ovom kanalu. Jako puno korisnog video materijala. Nažalost, ne baš primjerenog za učenike s teškoćama u razvoju, ali opet se može naći poneki kratki video.

BBC EARTH

<https://www.youtube.com/user/BBCEarth>

Još jedan kanal s prekrasnim video materijalima o životinjama i prirodi. Kao i NG, materijali su na engleskom jeziku.

ZOO Zagreb

<https://www.youtube.com/channel/UCCyuXGEMUqOVwAn6QIFTknw>

YouTube kanal zagrebačkog Zoološkog vrta. Ima kratkih videa na hrvatskom jeziku o različitim životinjama. Neki od njih su nastali za TV program, neki nisu. Preporučam!

KD Pinklec

<https://www.youtube.com/channel/UCaxChvdrxLw-EvIsH5GJBcw/featured>

Kanal čakovečke Kazališne družine Pinklec. Na svom kanalu nemaju cijelih predstava, ali u vrijeme nastave na daljinu pratite njihovu internetsku stranicu jer svaki ponedjeljak, srijedu i petak u 11.00 otvaraju novu predstavu na Youtubeu na 24 sata. Pratite!

Gradsko kazalište lutaka Split

https://www.youtube.com/channel/UCvqOf7mjAWL_M6nZS5ZwY2A/feed

Imaju na kanalu i cjelovite predstave, a počeli su i s online prijenosima. Pratite njihovu FB stranicu da biste na vrijeme bili obaviješteni o idućoj predstavi. Preporučam.

Centar za kulturu Trešnjevka

<https://cekate.hr/program/virtualni-igrokaz-i-radionica/>

Ovdje vam neću staviti njihov YT kanal, već poveznicu na internetsku stranicu jer na njoj objavljuju predstave i igrokaze koji na YT nisu javno dostupni, ali ih preko poveznice koju oni objave možete na YT gledati. Pogledajte stranicu, ima zanimljivih stvari.

Predstave Marija Kovača

Ovdje ne mogu staviti poveznicu na YouTube kanal jer su predstave objavljene na različitim kanalima. Poveznice mi je poslao sam redatelj Mario Kovač, koji kaže da ih za klince možemo koristiti i da poveznice možemo objaviti u ovom priručniku. Mario, hvala ti! Oduvijek si bio klasa ispred drugih!

Mačak u čizmama

<https://www.youtube.com/watch?v=RMh47kUHnyA&feature=youtu.be&fbclid=IwAR0WHyIPFWzraOD6-CLJCcDUKTM8eUHG7Vp85ZLS4FShkpO4mMmfblQ4xYA>

Jagor – U svijetu bajki Ivane Brlić-Mažuranić

https://www.youtube.com/watch?v=eIRAd7c1Yqs&feature=youtu.be&fbclid=IwAR1M82ra_SSIW1CUNz9DKqKe8XWFNz0A3owf4KUvtGtN4KvFTEXmA6YgX74

Čudesna šuma

<https://www.youtube.com/watch?v=1qdRgQ7nffU&feature=youtu.be&fbclid=IwAR2RiNI0XNyrffLqTj6Qdi-HYuhqtF0YfAho2XY5EtjoGkgjwov2rB2XwEc>

Crvenkapica tko se boji vuka još

<https://www.youtube.com/watch?v=mRVZehC7aD8&feature=youtu.be&fbclid=IwAR19CoV--hzxjrREWAM1TbKlrQzZjwNGmlMxadbQAuqJio4AKwyvb8HrWe0>

Sport Educa TV

https://www.youtube.com/channel/UC_NanrQYVmvOxlAXvynZD7Q/featured

Kanal kineziologa, trenera i plesnih pedagoga. Preporučam da potražite video materijala pod nazivom Mala sportska akademija, u sklopu kojih su različite vježbe. Također, slobodno pogledajte i Mini Chef materijale, koji donose vrlo jednostavne i kratke recepte za najmlađe.

Živjeti zdravo

<https://www.youtube.com/channel/UCS97DXdTWT590b4I2f8MPOQ/featured>

Nema puno materijala, ali ima dva videa u kojima su objašnjene najjednostavnije vježbe razgibanja.

Top Tech Tips

<https://www.youtube.com/channel/UCZwUqvBT0pykECecGDg3Ctw>

Youtube kanal našeg poznanika i prijatelja Kristijana Ovčarića, točnije njegove supruge Katicice Mikulaj Ovčarić i sina Saše. Kristijan i Katica su oboje učitelji tehničke kulture, autori udžbenika i dobitnici mnogih nagrada... Trenutno rade filmove (klipiće) za nastavu na daljinu, ali su poručili da će nastaviti puniti svoj kanal. Riječ je o sadržaju iz tehničke kulture. Znam da vama u Centru to neće puno pomoći, ali uvijek rado promoviram kolege koji se trude, a osim toga, priručnik će doći i do onih koji rade po drugim školama.

Video materijali mogu vam pomoći u ovoj situaciji u kojoj se odvija nastava na daljinu. Mogu doprinijeti dinamici, mogu vaše materijale učiniti zabavnijima, samo imajte na umu da ne traju predugo, da ih nema previše i da poštujete sva ograničenja vezana uz autorska prava. Nikada nemojte preuzimati tuđe autorske radove u koristiti ih kao dio vlastitih!

Hvala!

Mariju Kovaču na ustupljenom materijalu i dozvoli da poveznice objavimo kao dio priručnika koji će biti objavljen na internetskoj stranici Centra za odgoj i obrazovanje Čakovec.

Davoru Dokleji na informacijama o predstava dostupnima na internetu i rasporedu objava predstava KD Pinklec.

Petru Joviću Vladušiću na konzultacijama o „poštenoj uporabi“.

Robert Posavec

Stručni suradnik školski knjižničar

Centar za odgoj i obrazovanje Čakovec

